

U 57/2017 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen med anledning av kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (förordningen om medborgarinitiativ)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen sänder statsrådet till riksdagen Europeiska kommissionens förslag av den 13 september 2017 till Europaparlamentets och rådets förordning om det europeiska medborgarinitiativet.

Helsingfors den 19 oktober 2017

Justitieminister Antti Häkkänen

Lagstiftningsråd Sina Uotila

JUSTITIEMINISTERIET

PROMEMORIA
13.10.2017

EU/2017/1153

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM DET EUROPEISKA MEDBORGARINITIATIVET

1 Allmänt

Europeiska kommissionen har den 13 september 2017 lagt fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om det europeiska medborgarinitiativet (COM(2017) 482 final). I förordningen fastställs de förfaranden och villkor som krävs för framläggande av ett medborgarinitiativ enligt artikel 11.4 i fördraget om Europeiska unionen. Förordningen ska ersätta den tidigare förordningen om medborgarinitiativ, det vill säga Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 211/2011 av den 16 februari 2011 om medborgarinitiativet.

Kommissionen anordnade 24.5.—16.8.2017 ett offentligt samråd om förnyandet av medborgarinitiativinstrumentet där även Finland medverkade. En E-skrivelse E 54/2017 rd lämnades till riksdagen 4.7.2017. Kommissionens aktuella förslag till förordning tar hänsyn till sådana aspekter som främjar medborgarinitiativinstrumentets funktion och som medlemsstaterna och de berörda parterna har fört fram under samrådet och i andra samband. Förslaget är ett led i de åtgärder som syftar till att öka den demokratiska legitimiteten i unionen genom att öka medborgarnas engagemang och delaktighet på unionsnivå, vilket är en av kommissionen Jean-Claude Junckers tio prioriteringar.

Kommissionen har 29.9.2017 presenterat förslaget för rådets arbetsgrupp för allmänna frågor, där ärendet börjar behandlas.

2 Huvudsakligt innehåll

2.1 Syftet med förordningen om medborgarinitiativet, rätten att underteckna en stödförklaring och antal undertecknare som krävs

Enligt artikel 1 i förslaget till förordning om medborgarinitiativet fastställs i förordningen de förfaranden och villkor som krävs för framläggande av ett initiativ som uppmanar kommissionen att, inom ramen för sina befogenheter, lägga fram ett lämpligt förslag när det gäller frågor där medborgarna i unionen anser att en unionsrättsakt krävs för att tillämpa fördragen.

Enligt artikel 2 i förslaget har varje unionsmedborgare som fyllt 16 år rätt att stödja ett medborgarinitiativ genom att underteckna en stödförklaring. Enligt artikel 3 i förslaget ska ett initiativ ha fått stöd av minst en miljon undertecknare från minst en fjärdedel av medlemsstaterna. I en fjärdedel av medlemsstaterna ska antalet undertecknare vara minst lika med minimiantalet, vilket motsvarar det antal ledamöter i Europaparlamentet som valts i varje medlemsstat, multiplicerat med 750. Minimiantalet fastställs i en bilaga till förordningen. För Finlands del är det minsta antalet undertecknare 9 750. Undertecknaren ska räknas i den medlemsstat där denne är medborgare.

2.2 Grupp av organisatörer

Enligt artikel 5 i förslaget ska ett medborgarinitiativ förberedas och ledas av en grupp av organisatörer som består av minst sju fysiska personer. Medlemmarna i gruppen ska vara unionsmedborgare, ha uppnått rösträttsåldern för val till Europaparlamentet och personer bosatta i minst sju olika medlemsstater. Gruppen ska utse två av sina deltagare till företrädare respektive ersättare. Utan att det påverkar det ansvar som företrädaren för gruppen av organisatörer har som registeransvarig i den mening som avses i artikel 82.2 i den allmänna dataskyddsförordningen (EU) 2016/679 ska medlemmarna i gruppen vara solidariskt ansvariga i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning för skada som under det att ett initiativ organiseras orsakas av olagliga handlingar som begås uppsåtligen eller genom grov oaktsamhet.

Om en juridisk person har inrättats i enlighet med en medlemsstats nationella lagstiftning särskilt för att administrera ett visst medborgarinitiativ, ska denna juridiska person betraktas som en grupp av organisatörer eller dess medlemmar, i förekommande fall.

2.3 Registrering av medborgarinitiativ och insyn

Enligt artikel 6 i förslaget kan gruppen av organisatörer samla in stödförklaringar för ett medborgarinitiativ först efter det att gruppen har överlämnat den information som anges närmare i artikeln till kommissionen och kommissionen har registrerat initiativet. Kommissionen ska fatta ett beslut som rör ansökan om registrering inom två månader efter det att ansökan lämnades in.

Kommissionen ska registrera initiativet om vissa formella villkor samt följande materiella villkor uppfylls: inga delar av initiativet faller uppenbart utanför kommissionens befogenhet att lägga fram ett förslag till unionsrättsakt för att genomföra fördragen; initiativet är inte uppenbart otillbörligt, av okynneskaraktär eller förargelseväckande; initiativet strider inte uppenbart mot unionens värden enligt artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen.

Om kommissionen emellertid anser att det endast är villkoret om kommissionens befogenhet som inte är uppfyllt ska kommissionen inom en månad efter det att ansökan lämnats in underätta gruppen av organisatörer om dess bedömning och skälen till denna. Då kan gruppen av organisatörer antingen ändra initiativet så att hänsyn tas till kommissionens bedömning eller behålla eller dra tillbaka det ursprungliga initiativet. Om kommissionen tar emot informationen från organisatörerna ska den registrera initiativet helt eller delvis eller neka att registrera initiativet. Detta beror på i vilken mån kommissionen anser att det ändrade initiativet uppfyller villkoret om kommissionens befogenhet.

Enligt artikel 7 i förslaget har gruppen av organisatörer rätt att dra tillbaka ett initiativ som har registrerats innan det överlämnas till kommissionen. Beslutet om tillbakadragande ska offentliggöras.

Insyn i samband med medborgarinitiativ behandlas i artikel 16 i förslaget. Enligt artikeln ska gruppen av organisatörer för offentliggörande i registret och, i förekommande fall, på sin kampanjwebbplats, tillhandahålla information om de stöd- och finansieringskällor för initiativet som överstiger 500 euro per sponsor. Denna information ska uppdateras åtminstone varannan månad från datumet för registreringen.

2.4 Insamling av stödförklaringar för medborgarinitiativ

Enligt artikel 8 i förslaget ska gruppen av organisatörer samla in stödförklaringar inom en tidsperiod som inte överskrider tolv månader från och med det datum som gruppen valt. Enligt artikel 9 i förslaget får stödförklaringar samlas in elektroniskt eller på papper, och endast formulär som överensstämmer med förlagorna i en bilaga till förordningen användas för att samla in stödförklaringar. Stödförklaringar får samlas in via internet antingen genom 1) ett centralt system för insamling via internet som inrättats av kommissionen eller 2) ett enskilt system för insamling via internet. En person som skriver under en stödförklaring ska endast behöva tillhandahålla de uppgifter som anges i bilagan. Medlemsstaterna ska före 1.7.2019 underrätta kommissionen om de vill ingå i del A eller B i bilagan beroende på om de kräver att undertecknaren på stödförklaringsformuläret uppger en del av ett personligt id-nummer eller en del av ett nummer på en personlig id-handling, eller om det räcker att man uppger andra personuppgifter.

När det gäller insamling av stödförklaringar via internet ska kommissionen enligt artikel 10 i förslaget inrätta och driva ett centralt system för insamling via internet i enlighet med kommissionens beslut (EU, Euratom) 2017/46 om säkerheten i Europeiska kommissionens kommunikations- och informationssystem. De uppgifter som erhålls genom systemet för insamling ska lagras i de servrar som kommissionen ställt till förfogande för detta ändamål. Detta system ska göra det möjligt att lägga in de stödförklaringar som samlats in på papper.

I artikel 9 i förslaget föreskrivs att om medborgarna stöder ett initiativ via internet genom det centrala systemet för insamling med hjälp av ett anmält medel för elektronisk identifiering i den mening som avses i förordning (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden, ska inte den bilaga som gäller personuppgifter tillämpas. Unionsmedborgarna ska ange sin nationalitet och medlemsstaten ska godta en minimiuppsättning uppgifter om en fysisk person i enlighet med kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1501.

I artikel 11 i förslaget föreskrivs att om en grupp av organisatörer inte använder det centrala systemet för insamling via internet, kan den samla in stödförklaringar via ett enskilt system för insamling via internet. De insamlade uppgifterna ska då lagras på en medlemsstats territorium. Gruppen av organisatörer ska begära att den behöriga myndigheten i den medlemsstat där de uppgifter som samlats in genom ett sådant system lagras intygar att systemet har vissa tekniska och säkerhetsmässiga funktioner för att de villkor som anges i förordningen ska uppfyllas. Kommissionen ska anta närmare tekniska specifikationer för genomförandet. Om ett system för insamling uppfyller dessa krav, ska den behöriga myndigheten på begäran inom en månad utfärda ett intyg över detta i enlighet med förlagan i en bilaga till förordningen.

2.5 Kontroll och intygande av stödförklaringar i medlemsstaterna

Enligt artikel 12 i förslaget ska varje medlemsstat kontrollera och intyga att de stödförklaringar som undertecknas av medborgarna följer bestämmelserna i förordningen. Gruppen av organisatörer ska inom tre månader från insamlingsperiodens slut lämna in de stödförklaringar som samlats in via internet eller på papper till de behöriga myndigheterna i medlemsstaten, förutsatt att det fastställda minimiantalet undertecknare har uppnåtts för initiativet. Kommissionen ska lämna in de stödförklaringar som det centrala systemet för insamling via internet innehåller till myndigheten i fråga.

Den behöriga nationella myndigheten ska inom tre månader räknat från mottagandet av stödförklaringarna kontrollera dessa utifrån ändamålsenliga kontroller som får grundas på slumpvisa stickprov i enlighet med nationell lagstiftning och praxis. Myndigheten ska på grundval

av utförda kontroller utfärda ett intyg i enlighet med förlagan i en bilaga till förordningen där den intygar det giltiga antalet stödförklaringar för den berörda medlemsstaten.

2.6 Inlämning av medborgarinitiativ till kommissionen, offentliggörande och offentlig utfrågning samt kommissionens granskning

Efter att gruppen av organisatörer har fått alla intyg över kontroll och intygande av stödförklaringar ska den enligt artikel 13 i förslaget överlämna initiativet till kommissionen inom tre månader.

Enligt artikel 14 i förslaget ska kommissionen utan dröjsmål offentliggöra ett meddelande om mottagandet i sitt register för medborgarinitiativet. Inom tre månader efter inlämningen av initiativet till kommissionen ska gruppen av organisatörer ges tillfälle att lägga fram initiativet vid en offentlig utfrågning. Kommissionen och Europaparlamentet ska tillsammans anordna den offentliga utfrågningen i Europaparlamentet, och företrädare för andra EU-organ samt berörda parter ska ges möjlighet att delta i utfrågningen.

Enligt artikel 15 ska kommissionen inom en månad efter inlämningen av medborgarinitiativet ta emot gruppen av organisatörer för att diskutera detaljerna i initiativet. Kommissionen ska lägga fram ett meddelande inom fem månader efter offentliggörandet av initiativet och efter den offentliga utfrågningen. I meddelandet ska kommissionen redogöra för sina juridiska och politiska slutsatser när det gäller initiativet samt för de åtgärder som den avser att vidta och skälen till dessa. Kommissionen ska också ange sina skäl om den inte avser att vidta några åtgärder.

2.7 Skydd av personuppgifter

Enligt artikel 18 i förslaget ska företrädaren för gruppen av organisatörer vara den registeransvarige i den mening som avses i den allmänna dataskyddsförordningen (EU) 2016/679. Om en juridisk person har bildats för att förvalta initiativet är denna registeransvarig.

De personuppgifter som lämnas i stödförklaringarna ska samlas in för de transaktioner som krävs för säker insamling och lagring, för inlämning till medlemsstaterna, kontroll och intygande samt för nödvändiga kvalitetskontroller och statistiska analyser. Artikel 19 innehåller preciserande bestämmelser om behandling, bevarande och förstörande av personuppgifter.

2.8 Information och stöd från kommissionen och kommunikation

Enligt artikel 4 i förslaget ska kommissionen tillhandahålla information och stöd när det gäller medborgarinitiativet till medborgare och grupper av organisatörer samt tillhandahålla en samarbetsplattform och ett register för medborgarinitiativet genom vilket grupper av organisatörer kan förvalta sitt initiativ. Dessutom ska kommissionen tillhandahålla en översättning av innehållet i initiativet på unionens alla officiella språk. Kommissionen ska också utveckla en fildelningstjänst för överföring av stödförklaringar till de behöriga myndigheterna i medlemsstaterna.

Enligt artikel 17 ska kommissionen informera allmänheten om medborgarinitiativet genom kommunikationsverksamhet och informationskampanjer. Om undertecknarna ger sitt samtycke får en grupp av organisatörer eller kommissionen separat samla in undertecknarnas e-postadresser för kommunikationsverksamhet avseende det berörda initiativet.

2.9 Delegering av lagstiftningsbefogenheter och genomförandebefogenheter till kommissionen

Enligt artiklarna 22 och 23 i förslaget ges kommissionen befogenhet att anta delegerade akter i syfte att ändra bilagorna till förordningen. Bilagorna gäller det minsta antalet undertecknare per medlemsstat, uppgifter som krävs för att registrera ett initiativ, stödförklaringsformulär och intyg som utfärdas av myndigheterna samt formulär för inlämning av stödförklaringar till medlemsstaternas myndigheter och formulär för inlämning av medborgarinitiativet till kommissionen. Vidare ska kommissionen enligt artiklarna 11 och 21 vid genomförandet anta tekniska specifikationer som gäller tekniska och säkerhetsmässiga funktioner i de enskilda systemen för insamling via internet.

2.10 Genomförande i medlemsstaterna

I artikel 4 i förslaget förutsätts att varje medlemsstat ska inrätta en eller flera kontaktpunkter för att hjälpa grupper av organisationer att upprätta ett medborgarinitiativ genom att ge information och stöd.

Enligt artikel 5 i förslaget ska medlemsstaterna säkerställa att medlemmarna i en grupp av organisationer vid överträdelse av förordningen blir föremål för effektiva, proportionella och avskräckande påföljder för lämnande av oriktiga uppgifter och användning av uppgifter i bedrägligt syfte. Detta får dock inte påverka påföljderna enligt artikel 84 i den allmänna dataskyddsförordningen (EU) 2016/679.

När det gäller det centrala systemet för insamling via internet enligt artikel 10 i förslaget ska medlemsstaterna säkerställa att medborgare får stödja initiativen via internet genom stödförklaringar med hjälp av ett anmält medel för elektronisk identifiering eller elektronisk signatur i den mening som avses i förordning (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden. Medlemsstaterna ska också säkerställa att kommissionens e-IDAS-knutpunkt som utvecklats inom ramen för förordning (EU) nr 910/2014 och kommissionens genomförandeförordning (EU) 2015/1501 erkänns.

Enligt artikel 19 i förslaget ska medlemsstaterna utse de behöriga myndigheter som avses i förordningen.

3 Förslagets rättsliga grund och förhållande till subsidiaritetsprincipen

Förslaget grundar sig på artikel 24 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Artikel 24 innehåller en särskild rättslig grund för medborgarinitiativet. Förslaget behandlas i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet, som består i att Europaparlamentet och rådet gemensamt antar förordningen. I rådet förutsätts omröstning med kvalificerad majoritet.

Subsidiaritetsprincipen är inte tillämplig, eftersom förordningen avser ett område där unionen har exklusiv befogenhet enligt artikel 24 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

4 Förslagets konsekvenser

4.1 Konsekvenser för lagstiftningen i Finland

Enligt 1 § 1 mom. i lagen om medborgarinitiativ (12/2012) föreskrivs i lagen om det förfarande som ska iakttas när ett nationellt medborgarinitiativ enligt grundlagen läggs fram. I lagens 1 § 2 mom. finns en informativ hänvisning till EU-förordningen om medborgarinitiativet

(EU) nr 211/2011, som föreskriver hur ett EU-medborgarinitiativ ska läggas fram. I samma moment hänvisas det dessutom till lagens 10 §, som innehåller kompletterande bestämmelser till förordningen: i paragrafen föreskrivs om vilka myndigheter som ska sköta de uppgifter som anges i artikel 15.1 och 15.2 i förordningen. Dessa punkter i förordningen gäller säkerställande i de elektroniska systemen för insamling samt kontroll och intygande av insamlade stödförklaringar. Dessa uppgifter sköts av Kommunikationsverket och Befolkningsregistercentralen. I den nya förordningen kommer artiklarna om detta sannolikt att ha en annan numrering. Eventuellt kommer den nya förordningen att innehålla en bestämmelse om att hänvisningar till förordning (EU) nr 211/2011 ska betraktas som hänvisningar till den nya förordningen samt en jämförelsetabell för artiklarna. Detta har betydelse när man tar ställning till om lagen om medborgarinitiativ behöver ändras. Åtminstone måste preciseringar som gäller artiklarna göras i lagen vid en översyn av den.

Dessutom bör det utredas om bestämmelserna om det elektroniska systemet för insamling och bestämmelserna om ansvaret hos organisatörerna av ett medborgarinitiativ förutsätter ny lagstiftning. Bestämmelser om påföljderna för missbruk av personuppgifter finns redan i 16 och 38 kap. i strafflagen (39/1889). Om skadeståndsansvar föreskrivs i skadeståndslagen (412/1974). I förslaget till förordning hänvisas på flera ställen också till den allmänna dataskyddsförordningen (EU) 2016/679, som innehåller påföljdsbestämmelser. Beroende på om bestämmelsen om en nationell rådgivande kontaktpunkt tas in i förordningen, och i vilken form, bör det också bedömas huruvida detta förutsätter ändringar i lagstiftningen.

4.2 Förslagets övriga konsekvenser

I motiveringen till sitt förslag konstaterar kommissionen att förordningen, med tanke på dess institutionella karaktär, inte har några betydande ekonomiska, sociala eller miljömässiga konsekvenser och att en konsekvensbedömning därför inte har varit nödvändig. Kommissionen konstaterar emellertid att de föreslagna tekniska och praktiska åtgärderna kan förväntas minska den administrativa bördan både för organisatörer av initiativ och för medlemsstater.

Statsrådet konstaterar för sin del att medborgarinitiativet bidrar till att öka demokratin och medborgarnas möjligheter att delta i unionen. Många av åtgärderna i förslaget skulle sannolikt minska den administrativa bördan, precis som kommissionen konstaterar. Nationellt sett har medborgarinitiativet fortfarande i någon mån ekonomiska konsekvenser för de behöriga myndigheternas verksamhet, särskilt vad gäller Befolkningsregistercentralen. Tillräckliga ekonomiska och operativa resurser för skötseln av uppgifterna ska tryggas både för unionens myndigheter och för de behöriga nationella myndigheterna. Kravet på att varje medlemsstat ska inrätta en eller flera kontaktpunkter för att ge grupper av organisatörer information och stöd skulle eventuellt i någon mån medföra extra kostnader.

5 Ålands behörighet

I fråga om behörighetsfördelningen mellan riket och landskapet Åland gäller förordningsförslaget yttrandefriheten, rätten att delta och rösträtt i val till Europaparlamentet samt folkbokföringen, vilka enligt 27 § 2 och 42 punkten samt 29 § 1 mom. 1 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) hör till rikets behörighet.

6 Behandlingen av förslaget i Europeiska unionen

I ett tal 13.9.2017 betonade kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker demokratins betydelse för unionen, och förslaget till förordning ingår i kommissionen Junckers så kallade demokratipaket. Kommissionen presenterade 29.9.2017 förslaget för rådets arbetsgrupp för allmänna frågor, där ärendet börjar behandlas. Förslagets detaljer har ännu inte diskuterats. Medlemsstaterna har ställt sig positiva till att medborgarinitiativinstrumentet utvecklas.

I Europaparlamentet är ärendet under beredning. Det ansvariga utskottet i parlamentet är utskottet för konstitutionella frågor AFCO. György Schöpflin (EPP/HU) har utsetts till föredragande. Yttranden lämnas av utskottet för kultur och utbildning CULT, utskottet för medborgarligen fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor LIBE samt utskottet för framställningar PETI.

Innan kommissionen lade fram förslaget anordnade den 24.5.—16.8.2017 ett offentligt samråd om medborgarinitiativet där även Finland medverkade. En E-skrivelse E 54/2017 rd, som också innehåller tidigare ställningstaganden av unionens institutioner, lämnades till riksdagen 4.7.2017.

7 Den nationella behandlingen av förslaget

Ärendet har behandlats 4. och 5.10.2017 i ett skriftligt förfarande i sektion 35 (rättsliga frågor). Under beredningen har man dessutom varit i kontakt med Befolkningsregistercentralen och, särskilt i fråga om elektroniska system, med kommunikationsministeriet och Kommunikationsverket. Intressegrupperna har blivit informerade om möjligheten att framföra iakttagelser gällande förslaget. Det har också varit möjligt att framföra iakttagelser gällande förslaget på justitieministeriets Din åsikt -webbtjänst. Utöver detta har intressegrupperna blivit informerade om möjligheten att framföra sina synpunkter direkt till kommissionen som i sin tur ger en sammanfattning om responsen som den fått till Europaparlamentet och rådet. Avoin ministeriö rf. har fäst särskild uppmärksamhet vid att förfarandet i samband med medborgarinitiativ, inklusive registreringsförfarandet, borde vara tydligt och effektivt och uppföljningen av medborgarinitiativet borde vara fungerande.

E-skrivelse E 54/2017 rd har behandlats i riksdagens stora utskott 5.7. och 8.9.2017 samt i grundlagsutskottet 5.9.2017 (inga åtgärder). Skrivelsen innehåller riksdagens tidigare ställningstaganden om behandlingen av den gällande förordningen.

8 Statsrådets ståndpunkt

Enligt statsrådet är det viktigt att Europeiska unionens system med medborgarinitiativ förbättras. Statsrådet understöder målet om att stärka deltagandedemokratien och öka medborgarnas och civilsamhällets möjligheter att påverka genom medborgarinitiativ. Förutom att medborgarinitiativ kan leda till ett lagstiftningsförslag av kommissionen ska de kunna användas för att lyfta fram olika frågor i den politiska debatten i unionen. De förfaranden och villkor som krävs för ett medborgarinitiativ bör vara så tydliga och användarvänliga som möjligt och stå i proportion till medborgarinitiativets karaktär.

Kommissionens aktuella förslag till förordning om medborgarinitiativet bygger enligt statsrådets bedömning till flera delar på den gällande förordningen. Förslaget innehåller emellertid flera förbättringar jämfört med den gällande förordningen, bland annat avseende ökad information och ökat stöd från kommissionen i frågor som rör medborgarinitiativ.

En förbättring som gäller registreringen av medborgarinitiativ kan anses vara att det under vissa förutsättningar skulle vara möjligt för kommissionen att delvis registrera ett initiativ, om kommissionen anser att den har begränsade befogenheter att lägga fram ett förslag till unionsrättsakt. Detta förutsätter dock att en betydande del av initiativet, inbegripet dess huvudsakliga mål, inte uppenbart faller utanför ramen för kommissionens befogenheter att lägga fram ett förslag till unionsrättsakt. För att minimera tolkningsproblem är det viktigt att kommissionen och gruppen av organisatörer samarbetar. I ett senare skede ska kommissionen fatta det egentliga beslutet huruvida den vidtar åtgärder för att lägga fram ett lagstiftningsförslag.

Även de förslag som gäller det elektroniska systemet för insamling av stödförklaringar kan i princip betraktas som positiva, även om detaljerna kring dem fortfarande bör utredas och preciseras. I synnerhet förslaget om att kommissionen i fortsättningen ska förse organisatörer av medborgarinitiativ med ett kostnadsfritt centralt webbaserat system genom vilket de kan samla in stödförklaringar för initiativet verkar vara en tydlig förbättring jämfört med den gällande förordningen. Förslaget bidrar till att göra medborgarinitiativinstrumentet mer användarvänligt.

Statsrådet anser att det är viktigt att man endast kan begära på förhand angivna personuppgifter av personer som undertecknar en stödförklaring. Förslaget om att undertecknaren ska uppge de personuppgifter som i respektive land krävs för att kontrollera stödförklaringarna verkar vara motiverat. I Finland krävs för närvarande inte en id-handling eller ett id-nummer i samband med en stödförklaring, utan kontrollen sker med hjälp av personens namn, födelsedatum, nationalitet och bosättningsland. Om man begär alltför många uppgifter kan det bland annat påverka viljan att stödja initiativet. Finland poängterade detta också vid förhandlingarna om den gällande förordningen.

Vad gäller skydd av personuppgifter är det väsentligt att aktörerna har tydliga roller. Det är särskilt viktigt att företrädaren för en grupp av organisatörer uttryckligen konstateras vara den registeransvarige i den mening som avses i den allmänna dataskyddsförordningen (EU) 2016/679. I den fortsatta behandlingen bör de olika aktörernas roller förtydligas, inklusive kommissionens.

Statsrådet anser att kommissionens mål att öka unga människors möjligheter att delta är värt att understöda och kan därför tänka sig att överväga förslaget om att sänka åldersgränsen för undertecknare till 16 år. Det finns dock inte heller något hinder för att behålla de gällande bestämmelserna, enligt vilka undertecknaren ska ha uppnått rösträttsåldern för val till Europaparlamentet.

Behovet av en separat nationell rådgivande kontaktpunkt bör diskuteras ytterligare med tanke på att kommissionens rådgivande roll har betonats i förslaget. Behovet av kontaktpunkter och deras planerade uppgifter är oklara i förslaget.

Enligt statsrådets uppfattning är den föreslagna rättsliga grunden korrekt. Subsidiaritetsprincipen är inte tillämplig. Befogenheterna att anta delegerade akter och genomförandakter motsvarar i stor utsträckning befogenheterna i den gällande förordningen. I den fortsatta behandlingen och utvecklingen av förslaget kommer dock ytterligare uppmärksamhet att ägnas åt tydligheten och exaktheten i befogenheterna.